

Scoala si familia, parteneri in educarea adultului de maine

Sima Marina, Școala Gimnazială „Episcop Melchisedec Ștefănescu” Gîrcina, Neamț

Una dintre controversile des întâlnite este aceea legată de rolul familiei și al școlii în formarea unui adolescent, altfel spus, care dintre cele două are un rol mai important în crearea personalității unui tânăr. Pentru a nu cădea în capcana ierarhizărilor, este necesară elucidarea acestei controversă, înțelegerea conceptelor de școală și familie fiind premergătoare explicării relației de interdependență dintre ele.

Cum în contextual actual nevoia de educație este din ce în ce mai stringentă, explicitarea termenului devine deci necesară. Educația, etimologic provine din latinescul *educatio*, ce înseamnă creștere, formare, instruire. Educația însumează tocmai aceste acțiuni deliberate sau nedeliberate, explicite sau implicite, sistematice sau nesistematice, de modelare și formare a omului. Se poate afirma că educația este acțiunea complexă realizată prin cooperarea mai multor factori implicați în acest proces. Scopul este unul semnificativ- dezvoltarea personalității și sădirea unei mentalități constructive în vederea realizării unei autoinstruirii continue.

Educația este un tip particular de acțiune umană, o intervenție sau direcționare, o categorie fundamentală a pedagogiei. Educația este un fenomen social, specific uman, care apare odată cu societatea, dintr-o anumită necesitate proprie acesteia – aceea a dezvoltării omului ca forță de muncă și ființă socială. De-a lungul timpului, idealul, mecanismele, conținuturile, finalitățile educației s-au schimbat, au evoluat și s-au perfecționat. Educația este deci supusă inovației, este cu atât mai mult o necesitate a secolului nostru.

Pentru a fi realizată în totalitate, educația trebuie să însumeze toate cele trei ramuri: educația formală, cea nonformală și cea informală. Educația formală este realizată în cadru instituționalizat, este realizată prin intermediul procesului de învățământ, de ea individul beneficiază limitat. Aici intervine și rolul celorlalte tipuri de educație, căci trebuie să existe continuitate, educația trebuind să se desfășoare pe toată durata vieții. Celelalte tipuri de educație implică în mod obligatoriu și mediul familial. Pentru a se realiza în totalitate, cele trei tipuri de educație trebuie să fuzioneze, de asemenea și cei implicați în educație trebuie să conștientizeze rolul pe care și-l asumă.

Dezvoltarea vieții sociale, îmbogățirea experienței umane fac să se complice însuși procesul de transmitere a experienței acumulate, termenul educație căpătând accepțiuni vaste. În acest context, rolul adultului, în cazul de față membrii familiei și cadrele didactice este din ce în ce mai evidențiat și mai necesar.

Personalitatea este cea mai complexă realitate umană cu care luăm contact și pe care urmează să o influențăm. Termenul personalitate capătă conotații mai ample având în vedere că este vorba despre cea a adolescenților, nemodelată încă. Astfel încât personalitatea să fie întregită fiecare individ are nevoie să treacă limitele necunoscutului așa cum am menționat anterior, în fiecare om distingem „ființa individuală” iar scopul educației este de a cizela „ființa socială”.

Educația este o componentă a caracterului, singura care-i distinge pe oameni, este o artă, care face să fie trecute limitele necunoscutului, este o virtute pe care o poartă fiecare individ cu sine. Atât familia cât și școala au o responsabilitate majoră în acest sens căci ei sunt la rândul lor parte a educației, sunt furnizorii direcți ai acesteia.

Vârsta adolescenței este hotărâtoare în formarea individului. Comportamentul adolescentului este de multe ori contradictoriu, el oscilând între agresivitate și timiditate, curaj și teamă. Adolescența este considerată o perioadă în care se manifestă fenomene de revoltă, adolescentul având un caracter neconformist. Față de normele sociale adolescentul poate avea o

identificare negativă sau pozitivă și acest lucru poate crea senzația unei instabilități a personalității sale. Dincolo de aparențe, chiar dacă urechile adolescentului acoperite de căștile unui iPad nu par a auzi nimic, iar încercările repetate de comunicare cu acesta nu par a avea sorti de izbândă, sub vălul impenetrabil de indiferență se află firi receptive ce așteaptă să fie șlefuite, să fie îndrumate pe căile cunoașterii. Nouă, dascălilor și părinților, ne revine rolul de a micșora distanțele și de a reuși să comunicăm în limbajul ascuns al copiilor noștri, ne revine rolul de a ne strecura subtil în sfera de interes a acestora, fără a le împovăra existența. Suntem datori să le deschidem porți spre necunoscut, să aprindem curiozitatea și dragostea de cunoaștere, să promovăm valori importante în devenirea acestora, să îi ghidăm pe drumul cel bun. Acum sunt cele mai importante și necesare modelele de conduită.

Adultul reprezintă modelul pe care adolescentul și-l ia ca reper, încă de la vârste fragede, copilul simțind nevoia de a urma un exemplu. La vârsta adolescenței individul începe să-și contureze propria identitate pe care o raportează mereu la lumea din jurul său. Adolescentul este în continuă căutare chiar dacă nu dorește să admită acest aspect, părinții și profesorii trebuie să canalizeze cu mult tact acțiunile adolescentului astfel încât educația să se poată desăvârși la cote maxime.

Cine altcineva poate modela comportamente dacă nu familia și școala prin reprezentanții lor?

Familia este primul loc unde începe educația. În familie începe formarea deprinderilor de vorbire, comportament, se formează atitudinile, se exemplifică și se identifică valorile demne de urmat.

Totuși părintele perfect al unui copil perfect este o utopie. Să fii un părinte bun al unui copil obișnuit este însă un lucru relativ simplu, nu necesită prea multă documentare ci doar curaj, răbdare, angajament și dragoste.

Convingerile și educația familiei sunt foarte importante. De-a lungul timpului am putut constata o deschidere mai mare spre cunoaștere la elevii ai căror părinți se află la un nivel mai ridicat de educație. Din nefericire în familiile unde părinți nu dețin un minim necesar de educație se constată dezinteres și din partea copilului. Ce poate fi mai educativ și mai grăitor pentru un adolescent decât puterea exemplului? Unde altundeva poate vedea inițial adolescentul un exemplu, dacă nu în cadrul familiei?

Părinții nu au deloc o sarcină ușoară când vine vorba de educația pe care trebuie să le-o asigure copiilor. „Cei 7 ani de acasă” se vor simți cu trecerea anilor dacă relația dintre părinți și copii nu se desfășoară așa cum trebuie. Este plăcut să oferi copiilor tot ceea ce-și doresc, însă, aceasta atitudine poate fi înșelătoare. Este necesar ca părinții să înțeleagă adevăratele nevoi ale copilului, să înțeleagă faptul că prin dăruirea unei educații durabile adolescentul de mai târziu va putea să-și procure singur cele necesare.

„Cei șapte ani de acasă” nu durează o veșnicie și părinți și copii deopotrivă trebuie să vină la poarta școlii așteptând cu nerăbdare să pornească pe drumul cunoașterii. Nu înseamnă că rolul părinților în educația copiilor s-a terminat. Înseamnă doar că a început o nouă etapă în care părintele nu mai este educator unic, ci împarte acest rol cu cadrele didactice.

În societatea contemporană rolul familiei în educația adolescentului este, din păcate, în declin. Părinții, mânați de nevoia continuă de procurare a resurselor financiare, uită ce este mai valoros, uită că rolul lor este acela de a modela un viitor membru al societății în continuă schimbare, un adult capabil să înțeleagă și să respecte lumea în care se află. Din aceste motive, în ultima perioadă în special, școala apare în atenția societății mult mai des ca un factor primordial în formarea tinerilor, pe umerii dascălilor apăsând din ce în ce mai mult și rolul de părinte.

Fiecare dintre noi, dascălii, am asistat la situații dramatice în care termenul –familie nu mai poate fi definit de către un biet adolescent sfâșiat de dorul mamei plecată din țară de ani buni, sau speriat de comportamentul agresiv al tatălui ce s-a întors iar beat acasă.

Întrebarea firească a oricui va fi : Ce trebuie făcut să educăm corespunzător acești adolescenți nevinovați aruncați prea devreme în hățișul problemelor, maturizați precoce?

Aici, școala, prin dascăli, trebuie să își facă simțită prezența mai mult ca oricând. Cadrele didactice prin dăruire și devotament trebuie să aibă puterea să înțeleagă și să vină în întâmpinarea nevoilor adolescenților, trebuie să aibă puterea să o ia de la capăt după fiecare refuz sau comportament neadecvat, să dovedească procesul durabil în care sunt implicați. Aici intervine cu adevărat rolul cel mai important al școlii , să dea dovadă educabililor că pot avea încredere în instituția din care fac parte, astfel încât să participe cu plăcere la activitățile organizate, să ofere un feed-back constant.

Menirea școlii, a activității profesionale constă în a provoca în conștiința educatului, nevoia de educație. Numai o angajare completă în ceea ce întreprinde personalitatea este capabilă să devină forța motrică ce aduce progres de ordin cantitativ și calitativ în procesul educațional.

Școala este locul unde tânărul își petrece o bună parte din timpul său. Aici el pășește spre neștiut urcând zi de zi încă o treaptă în cunoaștere. Aici el este supus unor reguli pe care trebuie să le respecte, își modelează caracterul prin însușirea diverselor norme morale.

Rolul dascălilor este covârșitor, trebuie să formeze un tânăr capabil să se integreze perfect în societate, un tânăr care să facă față provocărilor unei societăți în continuă mișcare. De aceea, fiecare dascăl trebuie să își cunoască menirea. Totuși, calitatea educației primite de tânăr în cadru formal este în strânsă legătură cu cea primită în mediul familial.

Un bun părinte face tot ce e mai bine pentru copilul său, răspunde tuturor necesităților lui, uită însă că una dintre nevoile copilului este cea de educație. Aici intervine rolul școlii ca furnizor de educație. Totuși rolul părintelui nu devine secundar. Pentru realizarea țintei propuse, formarea adolescentului pentru viață, între școală și familie se crează o profundă legătură de interdependență.

Stim cu toții că la această vârstă pot apărea comportamente ca: ostilitate, teribilism, încălcarea regulilor, însă să nu uităm că noi suntem cei care avem puterea să stimulăm reflecția educabililor canalizându-i spre responsabilitate.

Comunicarea disfuncțională îndepărtează elevul determinându-l să-și piardă încrederea în capacitatea școlii de a genera ceva prolific pentru el. În acest context apreciem că se impune în sistemul educațional o centrare pe dezvoltarea de atitudini, valori și competențe la elevi. În urma unui chestionar aplicat unui eșantion de adolescenți, mi-am întărit convingerea că putem juca un rol important în formarea elevilor noștri, răspunsul fiind că un profesor poate constitui un potențial model doar dacă acesta este implicat și dedicat activității pe care o desfășoară la clasă.

Școala conduce adolescentul spre viață și prin viață. Școala este extrem de importantă , dar ea nu este totul, ci numai o componentă a educației. Aici intervine și rolul familiei, căci educația are nevoie și de familie pentru a sprijini și îndruma adecvat copilul.

Ideal ar fi însă, ca între familie și școală să existe o strânsă colaborare. Colaborarea dintre școală și familie înseamnă punere de acord, fiecare partener trebuind să vină în întâmpinarea dorințelor celuilalt. Pentru ca acest lucru să fie posibil părinții trebuie să ia legătura cu școala nu doar atunci când sunt convocați la ședințele cu părinții sau atunci când copiii se confruntă cu anumite greutăți, ei trebuie să participe la toate evenimentele importante ale școlii care-i implică pe copiii lor :serbări, concursuri, spectacole, festivități, nu să privească cu reticență orice încercare a dascălilor de a-i apropia de școală. Părinții trebuie să sprijine școala printr-un vot de încredere căci de cele mai multe ori atitudinea elevilor față de școală este data de atitudinea părinților față de aceasta. Ei trebuie să ușureze misiunea educativă a școlii prin continuarea educației acasă, să manifeste disponibilitatea de a participa la orice activitate organizată .

Să nu uităm că educația se realizează continuu și că fiecare dintre noi, părinte, frate bun, dacăl, avem un rol important , trebuie să devenim noi mai buni astfel încât să putem fi

modele demne de urmat. Educația este cea care mijlocește dezvoltarea tuturor calităților necesare desăvârșirii.

Bibliografie:

Cucoș Constantin, 2008, *Educația. Iubire, edificare, desăvârșire*, Ed. Polirom;

Cury Augusto, 2005, „Părinți străluciți, profesori fascinanți” Ed. For You

Verza Emil, 1989, *Adolescența :personalitate și limbaj*, Editura Albatros.